

технологію, бо вона може розглядатися і вертикально, і горизонтально, охоплюючи різні системи інтересів і функцій процесу управління.

Саме таке розуміння концепції управління економічною стійкістю підприємств як специфічної, упорядкованої сукупності взаємопов'язаних елементів управлінського процесу у межах інформаційних зв'язків, закріплених організаційною структурою підприємства, на наш погляд, спроможне забезпечити стійкі позиції на ринку і тим самим – економічну стійкість його діяльності. До основних складових управління економічною стійкістю підприємства треба віднести, на наш погляд, побудову інформаційної бази для управління; аналіз економічної стійкості; формування стратегії розвитку економічної стійкості на перспективу; прогноз можливих результатів; вибір стратегії; розробка програми дій щодо управління економічною стійкістю, оцінка її результуючої; механізм моніторингу процесу управління економічною стійкістю підприємств.

Саме для посилення дієвості стратегічної та тактичної складових концепції управління економічною стійкістю підприємств були доповнені такі його елементи:

- у контексті планування стратегічних цілей економічної стійкості підприємств постає необхідність вивчення поставленої мети, завдання й вихідних даних про економічну стійкість підприємств;

- для досягнення необхідного рівня економічної стійкості на перспективу необхідне досить чітко розуміння кінцевої мети та строків досягнення, що в свою чергу передбачає розробку цільових параметрів ЕСП;

- після визначення плану дій щодо забезпечення економічної стійкості підприємств, постає питання про вибір відповідного набору інструментів та засобів реалізації стратегічного управління економічною стійкістю підприємств за рахунок основних та забезпечувальних складових, а також відповідного моніторингу кількісних та якісних її параметрів, який характеризує наявний стан підприємства та забезпечує своєчасне коригування дій щодо його відновлення або поліпшення.

Сприйняття цих елементів у єдиному контексті як частини єдиної технології, допомагає враховувати багатогранність і багатоплановість поняття економічної стійкості підприємств. Кожна із цих складових має свої особливості та наповнення, що необхідні для реалізації стратегічного і тактичного етапів. Дотримання зазначених етапів забезпечує послідовність у досягненні безпеки, стабільності, зростання, прибутковості та керованості підприємством, наповнює ці процеси новими потенційними можливостями.

МОЛОЧНАЯ ОТРАСЛЬ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ: СОСТОЯНИЕ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ

И. Станкевич, ст. преподаватель

Белорусский государственный аграрный технический университет

Организация эффективного, комплексного и рационального использования сырьевых ресурсов в производстве и переработке молока, являющегося для нашей страны традиционным, составляющим основной

потенціал для внутрішнього ринку і експорту продуктом, має особе значення для Республіки Білорусь. Основним напрямком для рішення вказаної проблеми являється застосування енергозберігаючих і екологічно безпечних технологій вирощування скота, удосконалення структури переробки молока при умови найбільш повного вжиття його основних частин при виробництві молочної продукції, максимального і раціонального використання побічного молочного сиров'язу (обезжиреного молока, пахти, сыворотки), отриманого в процесі виробництва молочних продуктів.

В Республіці Білорусь підвищення ефективності молочної галузі проводилося в декілька етапів (2005-2010 і 2010-2015 гг.). За вказані періоди на молокопереробляючих підприємствах було проведено масштабне технічне переозброєння, удосконалення систем управління (СТБ ISO 9001, СТБ 1470, СТБ ISO 14001, СТБ 18001 і СТБ ISO 22000), створення кооперативно-інтеграційних структур, відбувся ріст якості молока і молочної продукції, створення торговельних брендів, розширення асортименту випускаємої продукції і т. д.

В теперішній час загальний обсяг переробки молока підприємств молочної галузі 7,6 млн тонн. Обсяг виробництва молока на душу населення зростає, але річний вжиток молочної продукції на одного чоловіка (в перерахунок на молоко) в 2017 г. порівняно з 2000 г. знизився на 45 кг і становив 251 кг. Населення нашої країни вживає молока і молочних продуктів значно менше норми (рисунки 1).

Рисунки 1. Динаміка виробництва і вжиття молока

В 2017 році в Республіці Білорусь було вироблено 7322 тис. тонн молока, що на 2,5 % більше, ніж в 2016 році. Планове значення на 2017 рік становило 7,6 млн тонн, на 2018 рік — 8,17 млн тонн, а 2019 рік — 8,7 млн тонн. В цілому за період з 2000 по 2017 гг. виробництво масла сливочного збільшилося в 1,84 рази, цельномолочної продукції в перерахунок на молоко в 2 рази, сиров'язу — в 4,6, а харчування дитячого на молочній основі в 1,8 рази. Разом з тим, обсяг виробництва молочної продукції збільшився приблизно в 2 рази. По результатам 2017 року в Республіці Білорусь обсяг випуску масла

сливочного увеличился на 1,5 % и составил 119,7 тыс. тонн, объем производства молочных консервов увеличился на 24,2 % и составил 115,6 тыс. тонн, а производство сыра сократилось на 1,46 % до 188,6 тыс. тонн и выпуск цельномолочной продукции уменьшился на 1,8 % до 1,94 млн тонн в пересчете на молоко. На протяжении последних лет Республика Беларусь входит в число ведущих поставщиков молока и молочных продуктов в мире (таблица 1). В целом по Республике Беларусь экспорт молока и молочной продукции в 2005 году составлял 401,6 тыс. тонн, а в 2016 году – 1051,6 тыс. тонн и несколько снизился по результатам 2017 года до 1033,5 тыс. тонн.

Таблица 1. Экспорт молока и молочных продуктов, тыс. тонн

Наименование продукта	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Молоко и сливки негущенные	183,2	183,2	300,6	287,0	323,4	324,6	316,2	299,4
Молоко и сливки сгущенные и сухие	195,3	186,1	210,8	238,2	197,2	234,3	211,9	215,9
Пахта, йогурт, кефир	25,9	30,1	48,9	72,1	102,2	84,2	98,5	108,9
Масло сливочное	62,7	64,9	85,6	67,3	69,6	87,8	84,5	75,0
Сыры и творог	128,7	132,2	144,4	140,5	166,7	182,5	205,0	186,3

Основным рынком сбыта является Российская Федерация, также осуществляются поставки в Украину, Казахстан, Армению, Кыргызстан, но в последние годы появились новые рынки стран Западной Европы, Азии и Латинской Америки.

НСУР-2030 определены приоритетные направления развития животноводческой отрасли связанные с качественным изменением породного состава КРС и обеспечением ферм собственным племенным скотом, повышением продуктивности молочного стада, увеличением экспорта молокопродуктов с высокой добавленной стоимостью. В производстве молочных продуктов до 2030 года необходимо сформировать высокотехнологичное производство безотходного и ресурсосберегающего типа за счет технико-технологического переоснащения молочных комбинатов с установкой автоматизированных линий, модернизации сушильных установок, переоснащения действующих мощностей с применением линий, соответствующих современным санитарным и экологическим требованиям. Для более углубленной переработки молочного сырья необходимо создать новые ресурсосберегающие технологии с использованием биохимической модификации сырья, а так же определить, селекционировать, идентифицировать на генно-молекулярном уровне высокоактивные производственно ценные штаммы молочнокислых бактерий, лактобацилл и бифидобактерий и разработать технологии их производства.